

REPERE METODOLOGICE PRIVIND CORECTAREA DIFICULTĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE ALE ELEVILOR CLASELOR PRIMARE PRIN EXERCIȚII FIZICE

Lupuleac Victoria,

Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Abstract: *The theoretical study of the researched phenomenon had allowed us to analyze the context of the research in the physical education frame, concerning on the correction of the learning disorders using the physical exercises; practical study analyzed the results of the formative pedagogical experiment, was made the comparative analysis of the initial and final data of the motor development, as well as the analysis of the experimental subjects for the pedagogical model validation of the influence of the physical exercises on the learning disorders correction at the primary form pupils.*

Keywords: *learning disorder, physical exercise, psycho-physical education, cerebral dysfunctions, motor centers, motor coordination.*

Actualitatea și importanța problemei abordate. Educația fizică reprezintă un domeniu important pentru dezvoltarea și creșterea armonioasă a copilului, realizată în cadrul unui proces instructiv-educativ sau în mod independent, cuprinde un complex de stimuli ce influențează procesele de dezvoltare somato-funcțională, motrică și psihică, în vederea dezvoltării armonioase a personalității proiectată, realizată și promovată prin valorile pedagogiei fundamentale [4, p. 230].

În acest context, menționăm cercetările realizate de către Ungureanu D. [9], N. Bucun [2], A. Racu [7]. care abordează problema particularităților dezvoltării motrice a elevilor claselor primare cu dificultăți de învățare.

În aria acestei problematice, trebuie să menționăm faptul că orele de educație fizică prevăzute în programă sunt absolut insuficiente pentru ca copilul să însușească la un nivel acceptabil competențele pe care acesta ar fi necesar să le dețină la sfârșitul ciclului primar, așa cum sunt cuprinse în programele de educație fizică.

Simptomele dificultăților de învățare pot fi: dificultăți psihomotrice, dificultăți în realizarea unor sarcini școlare, întârziere în dezvoltarea cognitivă, vocabular nedevelopat, limbaj receptiv sub nivelul vârstei (copilul nu înțelege sarcinile date), dificultăți de citire și scriere, lipsa unor deprinderi de autonomie personală, lipsa deprinderilor de socializare [5, p.36-39].

Cauzele principale ale dificultăților de învățare rezidă, în special, în disfuncții cerebrale, configurația defectuasă a proceselor psihice, caracterizate prin anumite greutăți în realizarea unor sarcini de învățare și realizarea unor performanțe sub posibilitățile reale ale elevului.

Dificultățile de învățare în învățământul primar sunt cauzate de neglijarea activității de corectare a acestor dificultăți și nevalorificarea educației fizice în școală, care ar avea beneficii în prevenirea și corectarea lor.

Multe cercetări au fost desfășurate în cadrul laboratorului științific de educație fizică, ca factor primordial în corectarea diverselor tulburări din diferite țări cum ar fi: România: I. Drăgan [11], Niculescu M.R. [10] ș.a.; Rusia: Виленская Т.Е. [12]; Сеченов И.М. [13]; Неверкович С. [14]. ș.a.; Marea Britanie: S. Biddle, N. Mutrie [15]; Republica Moldova: I. Boian [1], T. Grimalschi [3], S. Racu [7]. Pornind de la faptul că dificultățile de învățare se depistează și se evaluează în clasele primare, corectarea inițiată la această etapă se poate dovedi decisivă prin dezvoltarea fizică. Însă procesul de educație fizică în cadrul învățământului primar nu este unul complex, numărul de ore la disciplina de educație fizică este limitat, fapt ce influențează negativ asupra dezvoltării personalității elevului [14].

Scopul cercetării constă în elaborarea și implementarea Modelului pedagogic de influență a exercițiilor fizice asupra corectării dificultăților de învățare la elevii claselor primare.

Obiectivele cercetării:

1. Analiza reperelor epistemologice cu privire la influența exercițiilor fizice asupra corectării dificultăților de învățare la elevii din clasele primare.

2. Elucidarea mecanismelor din domeniul educației fizice implicate în formarea deprinderilor de scriere la elevi.

3. Argumentarea experimentală a eficacității Modelului pedagogic de influență a exercițiilor fizice asupra corectării dificultăților de învățare la elevii claselor primare.

Metodologia cercetării științifice. La nivel de conceptualizare teoretică: metoda analizei și sintezei, metoda generalizării teoretice, modelarea teoretică, interpretarea și concluzionarea.

La nivel praxiologic –experimentul psihopedagogic; teste pentru determinarea nivelului de dezvoltare motrice; metoda statistico-matematică pentru prelucrarea și interpretarea datelor.

Pentru evidențierea eficacității Modelului pedagogic de influență a exercițiilor fizice asupra corectării dificultăților de învățare la elevii claselor primare a fost organizat și desfășurat experimentul pedagogic de formare pe parcursul unui an de studii. Organizarea și desfășurarea experimentului s-a bazat pe sinteza premiselor teoretice și a obiectivelor specifice enunțate anterior. Astfel, am organizat două grupe experimentale de elevi (băieți): grupa experimentală și grupa martor.

Tabelul 1. Distribuția orelor activităților extradidactice de corectare a tulburărilor de învățare al pentru elevii clasei a II-a (model experimental)

Nr. crt.	Sistemul metodico-didactic	Nivelul incipient de corectare a disgrafiei	Nivelul intermediar de bază	Nivelul de perfecționare și adaptare grafică	Evaluare	În total ore
1	Pregătirea fizică generală (ore)	32	-	-	2	34
2	Pregătirea fizică specială (ore)	-	50	-	2	52
3	Dezvoltarea motricității locale a musculaturii fine (ore)	-	-	20	2	22
	Total ore	32	50	20	6	108
	%	29,13%	46,30%	18,52%	5,56%	100%

Grupa experimentală a fost formată din 15 elevi ai clasei a II-a (băieți), cu dificultăți de învățare, pentru care a fost proiectată programa - model specială de educație fizică pentru un an de studii, cu desfășurarea activităților de corectare în timpul extradidactic, în număr de 108 ore pe an. Grupa de control la fel, a fost formată din 15 elevi ai clasei a II-a cu dificultăți de învățare.

Exercițiul fizic este considerat ca fiind mijlocul specific și de bază al educației fizice, prin care aceasta din urmă își realizează obiectivele [8, p.315-316].

În Tabelul 1 este prezentată distribuția orelor activității extradidactice pentru corectarea dificultăților de învățare prin exerciții fizice.

Planul de învățământ este elaborat în conformitate cu tipurile de instruire (etapele) și cu semestrele de instruire, având un număr total de 108 ore.

Acest plan este aplicat de pedagogii de educație fizică, paralel cu orele de educație fizică în cadrul lecțiilor extradidactice. Numărul de ore alocate este de câte două pe săptămână.

Modelul pedagogic de influență a exercițiilor fizice asupra corectării dificultăților de învățare ale elevilor din clasele primare a fost elaborat de noi având la bază unele indicații metodice specifice claselor primare și luând în considerare particularitățile vârstei:

- se va avea în vedere eliminarea factorilor provocatori de stări anxioase;
- se va acorda o atenție deosebită dinamicii efortului pe parcursul lecției; semestrului;
- se vor evita eforturile intense de lungă durată sau pozițiile menținute timp îndelungat;
- se va utiliza procedeul de exersare frontal și în grup;
- un loc aparte îl vor ocupa execuțiile diferitelor tipuri de prehensiune-libere și asupra unor obiecte de diverse mărimi;
- se vor aplica acțiuni de manipulare în toate direcțiile a unor utilaje variate ca dimensiune;
- se vor utiliza tehnici și procedee pentru îmbunătățirea indicilor de forță și viteză adresate segmentelor membrilor superioare;
- se va ține seama de gradarea progresivă a comenzilor care trebuie executate cu ușurință, rapiditate, exactitate, în ritmuri diferite, până la automatizare;
- se vor folosi tehnici și procedee de ritmicizare (de la exercitarea în ritm propriu fiecărui subiect, la ritmuri impuse, folosind diferite aparate, instrumente muzicale);
- se va ține cont de ritmul de execuție, care cunoaște o mare variabilitate ca urmare a infantilismului motor, în mare parte caracteristic disgrafiei ca formă a dificultăților de învățare, explicabil prin ritmul general de muncă lent;
- se vor exclude pozițiile incorecte ale corpului în procesul executării exercițiilor fizice și în poziții statice;
- se va evita transportul de greutate numai cu o mână și în poze nefavorabile organismului;
- se vor include tehnici și procedee de exercitare în forme de joc, care să asigure atractivitatea, participarea conștientă și câștigarea încrederii în posibilitățile de executare corectă;
- se va axa pe aplicarea metodelor de activare a stărilor emoționale pozitive, și se va stabili progresiv încrederea în posibilitățile proprii de a efectua corect exercițiile, evitându-se eșecurile.

Modelul pedagogic de influență a exercițiilor fizice asupra corectării dificultăților de învățare ale elevilor din clasele primare (cl. a II-a) prevede un set de exerciții fizice pentru dezvoltarea componentelor: psihomotrice, motrice generale.

După cum se vede din Tabelul 2, pentru cercetarea stării fizice a elevilor s-au folosit următoarele teste: alergare de suveică 3x10m (sec); săritură în lungime de pe loc (cm); săritură cu coarda 30 sec (nr. de rep.); rostogoliri înainte – înapoi în 10 sec (nr. de rep.); proba Ozeretkii (sec), ale căror rezultate au reflectat în complex starea dezvoltării rapidității mișcărilor, a manifestărilor forță-viteză, a forței statice, a orientării în spațiu, a echilibrului și a capacității coordonative a elevilor din grupele experimentale și de control la faza inițială și

finală a experimentului.

Tabelul 2. Analiza comparativă a indicilor inițiali și finali ai nivelului de pregătire motrice a băieților în cadrul experimentului pedagogic (n1=15; n2=15)

Nr. crt.	Teste	Grupe	Date statistice			
			Indicii inițiali $\bar{X} \pm m$	Indicii finali $\bar{X} \pm m$	t	P
Starea motrică						
1	Alergare de suveică 3x10m (sec)	E	10,13±0,44	8,77±0,40	3,40	<0,01
		M	10,50 ± 0,43	10,00±0,45	1,19	>0,05
		t	0,61	2,05	—	—
		P	>0,05	<0,05	—	—
2	Săritură în lungime de pe loc (cm)	E	119,56±4,86	137,05±4,44	3,96	<0,01
		M	120,12 ± 4,91	123,05±4,90	0,63	>0,05
		t	0,08	2,10	—	—
		P	>0,05	<0,05	—	—
3	Săritură cu coarda 30 sec (nr. de rep.)	E	36,10±1,80	43,41±1,77	4,32	<0,001
		M	34,41 ±1,84	38,13±1,82	2,15	<0,05
		t	0,66	2,08	—	—
		P	>0,05	<0,05	—	—
4	Atârnare la bară (sec)	E	34,02±1,54	39,16±1,46	3,83	<0,01
		M	34,64±1,48	31,51±1,47	0,81	>0,05
		t	0,19	2,12	—	—
		P	>0,05	<0,05	—	—
5	Rostogoliri înainte – înapoi în 10 sec (nr. de rep.)	E	5,77±0,28	6,79±0,25	4,08	<0,01
		M	5,47 ± 0,28	5,95±0,30	1,78	>0,05
		t	0,77	2,15	—	—
		P	>0,05	<0,05	—	—
6	Proba Ozeretkii (sec)	E	25,12±0,80	27,49±0,70	3,34	<0,01
		M	24,36±0,76	25,19±0,75	1,17	>0,05
		t	0,69	2,25	—	—
		P	>0,05	<0,05	—	—

Notă: f- 14 P - 0,05; 0,01; 0,001 f- 28 P - 0,05; 0,01; 0,001.

t = 2,145 2,977 4,140 t = 2,048 2,763 3,674

E – grupa experimentală; M – grupa martor

Analiza comparativă a rezultatelor elevilor grupei martor în dinamica anului de studii demonstrează că toate mediile statistice ale indicilor s-au ameliorat la finalul experimentului $P > 0,05$. Excepție constituie rezultatele testului ”Săritură cu coarda” ($P < 0,05$), care, în opinia noastră, pentru această vârstă a elevilor din grupa martor poartă un caracter emoțional-atractiv, stimulator.

Datele finale confirmă că, în dinamica experimentului final în comparație cu cele inițiale s-au îmbunătățit considerabil: $P < 0,01-0,001$. În același timp, considerabil și veridic s-au îmbunătățit indicii testelor care caracterizează viteza mișcărilor și coordonarea (alergare suveică). În special trebuie remarcate capacitățile de forță și rezistență ale elevilor (săritură cu coarda), care au o dezvoltare considerabilă la finalul experimentului pedagogic: $P < 0,001$.

Însă rezultatele grupei experimentale, conform testelor studiate, sunt veridic mai înalte comparativ cu cele ale grupei de control, atât ca dinamică, cât și între grupe. Putem confirma că acest fapt s-a produs datorită utilizării mijloacelor și metodelor educației fizice speciale pentru dezvoltarea motrice și în același timp, corectării dificultăților de învățare.

Rezultatele statistice obținute pentru pregătirea motrice a elevilor (băieți) din cele două grupe (martor și experiment) demonstrează că există diferențe semnificative între grupa martor și grupa experimentală, fapt ce conduce la concluzia că Modelul propus este bine precizat la nivelul posibilităților elevilor și unităților de învățare centrate pe formarea competențelor cu o valoare mai eficientă în dezvoltarea capacităților motrice și influențează în mare măsură performanțele obținute de grupa experimentală la testarea finală. În ansamblu, dezvoltarea fizică a elevilor din grupa martor reflectă, în opinia noastră, acea insuficiență de activism motrice, care asigură educația fizică a elevilor claselor primare.

Concluzii:

În baza rezultatelor obținute privind implementarea modelului pedagogic de influență a exercițiilor fizice asupra corectării dificultăților de învățare la elevii claselor primare în cadrul procesului instructiv extradidactic, se pot evidenția următoarele concluzii:

1. La momentul actual, un aspect negativ în clasele primare îl constituie consecințele dificultăților de învățare, care influențează negativ reușita procesului educațional ale elevilor și formarea personalității lor. O mare parte din autori pun accentul pe lacunele semnificative în metodologia profesională și managerială de corectare a acestor dificultăți.

2. Cercetând dezvoltarea motrice a elevilor grupelor experimentale trebuie remarcat că în timpul anului de studii ei și-au îmbunătățit rezultatele la toate probele, ce caracterizează nivelul de dezvoltare a capacităților de viteză, forță-viteză și a coordinative. Însă rezultatele grupei experimentale, conform testelor studiate, sunt semnificativ mai înalte comparativ cu cele ale grupei martor, atât ca dinamică, cât și între grupe ($P < 0,05-0,01$). Dezvoltarea motrice a elevilor grupelor experimentale demonstrează că în perioada studiată toți și-au ameliorat rezultatele la toate testele aplicate.

3. Coraportând dezvoltarea motrice a elevilor grupelor experimentale, constatăm că Modelul pedagogic de influență a exercițiilor fizice asupra corectării dificultăților de învățare la elevii claselor primare a influențat semnificativ perfecționarea procesului de învățare, pe când în grupa martor, care practica educația fizică tradițional, asemenea schimbări calitative nu s-au produs.

Referințe bibliografice:

1. Boian I., Hâncu L. *Proiectarea didactică desfășurată a lecțiilor de educație fizică în școala primară. Chișinău: Maxtipar, 2012, p.7, 18-20.*
2. Bucun N., Maximciuc V. *Formarea reglării emoțional-volitive la copiii cu reținere în dezvoltarea psihică. Chișinău: Univers Pedagogic, 2010, p. 48-54.*
3. Grimalschi T. *Culegere de proiecte didactice. Chișinău: Reclama, 2014.139 p.*
4. Cristea S. *Fundamentele pedagogiei. Iași: Polirom, 2010, p. 231-232.*
5. Crețu T. *Psihologia vârștelor. București: Polirom, 2012, p.36-39.*
6. Carp I. *Aspecte teoretico-metodice cu privire la dozarea efortului în lecția de educație fizică în școală. În: Teoria și arta educației fizice în școală. Chișinău, 2006, nr. 1, p. 5-7.*
7. Racu A., Bodorin C. *Unitate de curs: Educația inclizivă. Chișinău, 2011, 97 p.*
8. Rață G. *Didactica Educației fizice și sportului. Iași: PIM, 2008, p.315-316.*
9. Ungureanu D. *Copiii cu dificultăți de învățare. București: Didactică și Pedagogică, 1998.91 p.*
10. Niculescu M.R. *Pedagogia preșcolară și a școlarității mici. Brașov: Real.ro, 2009. 66 p.*
11. Drăgan I. *Medicina sportivă. București: Medicală, 2002. 578 p.*
12. Виленская Т.Е. *Физическое воспитание детей младшего школьного возраста. Ростов на Дону: Феникс, 2006. 249 с.*
13. Сеченов И.М. *Избранные произведения. Том 2. Физиология нервной системы. Москва: Академии Наук. 2010. 938 p.*
14. Неверкович С. *Педагогика физической культуры и спорта. Москва: Академия. Серия Высшее профессиональное образование, 2010. 336 с.*
15. Fleishman E.A. *Taxonomy of Human Abilities. Orlando: FL: Academic. 1984. 115*